

דף לג.

עין משפט א.

ח"מ סימן ערב פעיף ה

ה. נאמר כי "תיפגע" ונאמר "כי תיראה" אמרו חז"ל שיעורו שיהיה בניהם רס"ו אמה ושני שלישי אמה ^ה, היה רחוק ממנו יותר משעור זה אינו זקוק לו.

עין משפט ב.

ח"מ סימן ערב פעיף ד

ד. פרק וטען ואח"כ נפלה חייב לפרוק ולטעון אפי' מאה פעמים שנאמר "עזוב תעזוב" וכן "הקם תקים", לפיכך צריך ללכת איתו עד פרסה ^ו, אא"כ אומר לו בעל המשא שאינו צריך לו.

עין משפט ג.

ח"מ סימן ערב פעיף ו

ו. מצוה לפרוק עמו בחינם אבל לטעון בשכר ^ז שזו מצוה ונוטל שכרו, וכן בשעה שמדדה עמו ומלווה אותו עד פרסה נוטל על זה שכר ^ח.

ז. מצא בהמת חבירו רבוצה אע"פ שאין הבעלים עמו מצוה לפרוק ולטעון ומה שנאמר "עמו" ^ט היינו שאם היה בעליה שם והלך בצד ואמר לו אם רצונך לפרוק פרוק ולטעון תטען ועליך המצוה פטור, שנאמר "עמו".

אם היה בעל הבהמה זקן או חולה חייב לטעון ולפרוק לבדו ^י.

מ. מברייתא בב"מ ל"ג ע"א.

נ. ממשנה ב"מ ל"ב ע"א, וברייתא שם ל"ג ע"א. והטור גרס עד מיל וכנראה שהגרסא שלו בגמ' היה עד מיל. סמ"ע ס"ק ח'. והב"ח כתב דטעות סופר בטור. ש"ך ס"ק א'.

ס. ממשנה שם ל"ב ע"א ופסק כת"ק. ואפי' על זמן ההליכה לפרוק יש לו שכר. סמ"ע ס"ק י"א.

ע. מימרא דרבה בר בר חנה שם ל"ג ע"א.

פ. שם במשנה ל"ב ע"א.

צ. שם במשנה.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ד.

ח"מ סימן רפד סעיף א

א. מי שאבדה לו אבידה ופגע באבידתו ובאבידת חבירו, אם יכול להחזיר את שניהם חייב להחזיר גם של חבירו ^ק ואם לאו יחזיר את שלו שאבידתו קודמת לשל חבירו ואפי' לשל אביו או רבו ודרשו מהפסוק ^ר "אפס כי לא יהיה בך אביון" ואע"פ כן יש לו לאדם להכנס לפנים משורת הדין ולא לדקדק ^ש ולומר שלי קודם אם לא בהפסד ניכר. ואם תמיד מדקדק הרי פורק ממנו עול גמילות חסדים וסוף שיצטרך לבריות ^ת.

עין משפט ה.ו.ז.

ח"מ סימן רפד סעיף ב

ב. פגע באבידת אביו ואבידת רבו אם אביו שקול כנגד רבו, של אביו קודם ואם לאו של רבו קודם ^א והוא שיהיה רבו מובהק שרוב חכמתו בתורה למד ממנו.

יו"ד סימן רמב סעיף לד

ג. מד. היו אביו ורבו נושאים משאוי מניח של רבו ואח"כ מניח של אביו. היו אביו ורבו בבית השביה, פודה את רבו ואח"כ פודה את אביו, ואם היה אביו ת"ח פודה את אביו ואח"כ פודה את רבו ^ב.

ק. ממשנה ב"מ כ"ט ע"ב. והאומד דעת הוא מרבא שם ל' ע"ב.

ר. פירוש אם היו מונחין במקום שיש לחוש שיגנבו או יאבדו ולא היה מתבייש מחמת הנזק והיה מטפל בה להכניסה. סמ"ע ס"ק ב'.

ש. בעיא שם בגמ' ופסק לחומרא. וי"א ברמ"א היא דעת הרא"ש ב"מ פ"ב סי' כ"א.

ת. רמב"ם פי"א מגזילה הלכה י"ד. מעובדא דאביי שם בגמ' ל' ע"ב. ודייק הר"ן דלא דוקא בהמה וה"ה בשאר כלים הדין כך דשייך בהם התחיל במצוה ויש חולקין, וכתב הב"י שנראה לו עיקר שהרמב"ם אמר דבריו דוקא בבהמה שאם לא ימשיך יגרם מהתחלתו היזק לבעל אבידה, אבל בשאר דברים שאין דרכו ליטפל בהם אפי' התחיל בזה מותר להניחה כיון שאין לבעל האבידה היזק בכך ותמה הסמ"ע מדוע מר"ן לא פירש דבריו בשו"ע דיש לטעות בהם. סמ"ע ס"ק ד'.

א. שם במשנה ל"ג ע"א. ועיין ביו"ד סי' רמ"ב סעיף ל"ד. ששם כתב הרמ"א די"א דוקא ברבו שלומד עמו בחנם, אבל אם אביו שוכר לו רב שמלמדו, בכה"ג אביו קודם. ועוד כתב בספר חסידים סי' תקפ"ה דאם אחר שוכר לו רבו שמלמדו, אבידת הנותן שוכר קודם לאבידת רבו. ש"ך ס"ק א'.

ב. והש"ך בס"ק ס"ד כתב לעיין בסי' רנ"א בסוף סעיף ט', ובסימן רנ"ב סעיף ט'.

הגה: ה"ה שמפרק משאו של אביו קודם^א, אע"פ שאינו שקול בחכמה כרבו, אבל אינו מחזיר אבידת אביו קודם עד שיהיה שקול^ד כנגד רבו.

הגה: י"א הא דרבו קודם לאביו היינו שלומד עמו בחנם אבל אם אביו שוכר לו מלמד^ה אביו קודם לכל דבר, וכן נראה עיקר.

עין משפט ז.ט.

יו"ד סימן רנב סעיף ט

ט. יא. הוא ואביו ורבו שלושתם בשבי, הוא קודם לרבו, ורבו קודם לאביו^ו, ואמו קודמת לכולם.

עין משפט י.כ.

הו"מ סימן רפד סעיף א

א. מי שאבדה לו אבידה ופגע באבידתו ובאבידת חבירו, אם יכול להחזיר את שניהם חייב להחזיר גם של חבירו^ז ואם לאו יחזיר את שלו שאבידתו קודמת לשל חבירו ואפי' לשל אביו או רבו ודרשו

ג. הב"י מסתפק במפרק אפי' כשהוא שקול כנגד רבו, כיון שאין שם סכנת גוף ולא הפסד ממון, ומשמע דאם אינו שקול פשוט לו שרבו קודם, והאמת שהרא"ש לא מכריע בזה. ש"ך ס"ק ס"ה.

ד. והטעם דבפדיון ופירוק המשא יש צער הגוף, בזה מועיל לאביו להיות קודם כשהוא חכם אע"פ שאינו שקול כרבו, אבל לענין אבידתו שהוא ממון אין מועיל להקדימו עד שיהיה שקול כרבו. ט"ז ס"ק י"ט.

ועייין בספר ראשון לציון לרבינו חיים בן עטר זצ"ל שהאריך מאוד בטוב טעם ליישב מדוע באבידה בעינין שקול להקדמת אביו, ולגבי פריקת המשא לא מהני שקול, ולגבי פדיון אפי' היותו ת"ח ואינו שקול יקדים אביו, ע"ש.

ה. וה"ה אם אין אביו שוכר לו הרב אלא הקהל משלמים לרב ללמדו ובלי זה לא היה מלמדו ג"כ אביו קודם. ש"ך ס"ק ס"ו. מספר חסידים.

ו. ואם אביו חכם אפי' אינו שקול כרבו, אביו קודם כדלעיל בסי' רמ"ב סעיף ל"ד. ש"ך ס"ק ח'.

ומש"כ ואמו קודמת לכולם, מ"מ אשתו קודמת לאמו, ועייין באות ט"ו מש"כ, ואמו קודמת לכולם פירושו אפי' לעצמו משום שמא יעשו בה איסור, ודוקא שאין בשביה סכנת נפשות אבל ביש סכנה הוא קודם לכולם. ש"ך ס"ק י'.

ז. ממשנה ב"מ ל"ג ע"א ורמב"ם שם פ"ב הלכה א'. וכתב ה"ה שלא אמרו אבידתו קודמת בשיכול להשיב שניהן.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

מהפסוק **ה** "אפס כי לא יהיה בך אביון" ואע"פ כן יש לו לאדם להכנס לפנים משורת הדין ולא לדקדק **ט** ולומר שלי קודם אם לא בהפסד ניכר. ואם תמיד מדקדק הרי פורק ממנו עול גמילות חסדים וסוף שיצטרך לבריות **י**.

יו"ד סימן רמב סעיף לה

לה. **מה.** אבידתו קודמת **כ** לאבידת רבו ואבידת אביו.

עין משפט ל. **הו"מ סימן רפד סעיף ב**

עיין לעיל עין משפט ה.ו.

יו"ד סימן רמב סעיף ל

ל. **לח.** כל הדברים שצריך לכבד בהם רבו היינו ברבו מובהק **ל** שרוב חכמתו ממנו אם במקרא או במשנה או בגמרא.

הגה: בימים אלו עיקר הרבנות אינו תלוי במי שלמדו פילפול וחילוקים שנוהגים בהם בזמן הזה אלא רק במי שלמדו פסק ההלכה והעיון והעמידו על האמת והיושר **מ**.

ל. **לט.** אם לא למד רוב חכמתו ממנו אינו חייב לכבדו בכל אלו הדברים,

ה. כאילו אמר הפסוק הזהר מהעניות, ולא דוקא לענין שאבידתו קודמת אלא כל הפסד ממון או ביטול מלאכה שלו מחמת השבה זו, שלו קודם. סמ"ע ס"ק א'.

ט. שבכל דבר של הצלת ממון חבירו יכול אדם למצוא לו צד היתר ולומר אני קודם אלך ואטרח על שלי פן אפסיד חובי או אתבטל ע"י השבה זו מעסק פלוני שיהיה לי מזה ריוח ממון משום כך אמר שחשבון זה לא יעשה אם לא בהפסד ברור ומוכח. סמ"ע ס"ק ב'.

י. וכתב הסמ"ע בס"ק ג' שעל זה נאמר במשלי י'-כ"ד "מגורת רשע תבואנו" על הפורק ממנו עול מצוות מכיון שירא לנפשו שמא יבוא בעסקו במצוה לידי הפסד ממון, אז יבוא לידי הפסד, וע"ז שייך לומר דיקדוק עניות, היינו שהמדקדק בכל אלה יבוא לידי עניות.

כ. ממשנה בב"מ דף ל"ג ע"א. מ"מ בחו"מ ריש סי' רס"ד כתב דיש לאדם ליכנס לפנים משורת הדין ולא לדקדק ולומר שלי קודם, אם לא בהפסד דמוכח. ש"ך ס"ק ס"ז.

ל. מב"מ ל"ג ע"א, וכ"כ הרא"ש והרמב"ם.

מ. ממהרי"ק בשורש ק"ע.

אלא עומד מלפניו כשיגיע לארבע אמותיו, וקורע עליו: כשם שהוא קורע על כל המתים שהוא מתאבל עליהם. אפי' לא למד ממנו אלא דבר אחד בין קטן בין גדול עומד מלפניו וקורע עליו.

עין משפט מ. יו"ד סימן רמב סעיף ל
עין בסעיף הקודם
יו"ד סימן שמ סעיף ז.ח.

ז. ח. על חכם ות"ח ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומרה קורעין עליו, אפי' אחר קבורה ביום השמועה אם הוא בתוך ל' יום, וקורע עליו בשעת הספדו. ^ו

הגה: לא קרע עליו ביום שמועה וכבר עבר זמן הספדו ולא קרע, שוב אינו קורע.

ז. ט. קורעין על חכם או ת"ח עד שמגלין את לבם, וכבר נהגו ת"ח בכל מקום לקרוע זה על זה טפח אע"פ שהם שוים, ואין אחד מהם מלמד חברו.

הגה: וי"א דאין קורעין על חכם אלא א"כ הוא רבו או שיודעין משמועותיו שחדש, וכן נהגו להקל במדינות אלו.

ח. י. על רבו מובהק שרוב חכמתו ממנו אם מקרא, אם משנה אם בגמ' קורע כל בגדיו עד שמגלה לבו. ^ע וי"א דאינו קורע אלא טפח ואינו מאחה לעולם קרע זה. אפי' משמועה רחוקה קורע עליו לעולם.

ח. יא. אם לא למד רוב חכמתו ממנו אינו קורע עליו אלא כדין שאר מתים

ג. היינו קרע שמתאחה, ועיין בש"ך ס"ק מ"ח בב' ת"ח הלומדים ביחד ומקשים ומפרקים זה לזה.

ס. ובשעת הספדו היינו בתוך ל' יום, אבל לאחר ל' יום אפי' בשעת הספדו אין קורעין, כ"כ הרא"ש בשם הראב"ד.

ע. כדין קריעה שעל אביו, מרמב"ם בפ"ט.

שמתאבל עליהם. ואפי' אם לא למד ממנו אלא דבר אחד בין קטן בין גדול קורע עליו כשאר מתים.

הגה: וי"א דקורע אפי' על רבו שאינו מובהק ג"כ אינו מתאחה.

הגה: תלמידי חכמים שיושבין ומקשים זל"ז ומפרקין י"א שדינם כרבו מובהק, וי"א שדינם כרבו שאינו מובהק.

הגה: י"א דרק על רבו מובהק קורע והיינו שלמדו רוב חכמתו, אבל ת"ח שהאיר עיניו בדבר אחד אינו אלא חומרא בעלמא לקרוע עליו ונהגו להקל.

עין משפט נ. חו"מ סימן רסד סעיף ב
עין לעיל עין משפט ה.ו.

עין משפט פ. יו"ד סימן רמו סעיף ד

ה. חייב אדם לשלש למודו פ' שליש בתורה שבכתב שהם הכ"ד ספרים, שליש במשנה דהיינו תורה שבע"פ ופי' התורה שבכתב נכלל בכלל זה, ושליש בתלמוד דהיינו שיבין וישכיל אחרית דבר מראשיתו ויוציא דבר מתוך דבר, וידמה דבר לדבר, וידון במדות שהתורה נדרשת בהם עד שידע האיך עיקר המצוה ואיך יוצא האיסור והמותר וכיוצא בזה דברים שלמד מפי השמועה.

ה. ו. היה בעל אומנות ועוסק במלאכתו ג' שעות ביום ותשע שעות בתורה, קורא שליש מהם בתורה שבכתב ושליש בתורה שבע"פ ובשליש יבין דבר מתוך דבר.

בד"א בתחילת לימודו של אדם, אבל כשיגדל בתורה לא צריך שילמד בתורה שבכתב ולא לעסוק תמיד בתורה שבע"פ אלא קורא לעיתים מזומנים תורה שבכתב ודברי תורה שבע"פ כדי שלא ישכח דבר מדיני

פ. מממרא דרב ספרא בקידושין ל' ע"א וכפי' התוס' שם.

התורה, ויפנה כל ימיו לתלמוד בלבד ז לפי רוחב לבו וישוב דעתו.

הגה: וי"א שבתלמוד בבלי שהוא כלול במקרא ובמשנה ובגמ' אדם יוצא ידי חובתו בשביל הכל ק.

הגה: אין לאדם ללמוד כי אם מקרא משנה וגמרא והפוסקים הנמשכים אחריהם ובזה יקנה העולם הזה והעולם הבא, אבל לא בלמוד שאר החכמות ר.

הגה: מותר ללמוד באקראי שאר חכמות ובלבד שלא יהיו ספרי מינים, וזהו הנקרא בין החכמים טיול בפרדס ש ואין לאדם לטייל בפרדס רק לאחר שמילא את כריסו בשר ויין דהיינו לידע איסור והיתר ודיני המצוות.

דף לג:

חז"מ סימן רצא סעיף א

עין משפט א.

א. שומר חנם נפטר בשבועה מגניבה ואבידה ה ואינו חייב לשלם אלא

צ. היינו לימוד גמ' ורש"י ותוס' והוא חיוב כמו הנחת תפילין, כך כתב אחד הגאונים בצואתו. ברכי יוסף.

ק. טור בשם ר"ת, ועיין בסי' רמ"ה סעיף ו'. וכתב הפרישה שיש בעלי בתים נוהגים ללמוד גפ"ת ולא שאר פוסקים, אבל יש להם ספרי הפוסקים ודיני התורה שזהו שורש ועיקר תורתנו ואינם יוצאים כלל בלימוד גפ"ת שהרי כתב רש"י השונה הלכות היינו הלכות פסוקות ובעלי בתים הלומדים רק ג' וד' שעות ביום לא ילמדו בש"ס בלבד, ע"ש.

ר. כגון ספרי הפילוסופים והתכונה וחכמת הקבלה וכיוצא בהן. ש"ך ס"ק ו'.

ש. אין הלשון מדוקדק שהרמב"ם בסוף פ"ד מיסודי התורה כתב שעניני מעשה בראשית ומעשה מרכבה הם שחכמים קוראים אותו פרדס. ש"ך שם.

ו. וכתב הש"ך שם שיש שכתבו שאין ללמוד קבלה עד שיהיה בן ארבעים שנה באשר שצריך קדושה וטהרה וזריזות ונקיות לזה.

ז. ואין לאדם לטייל בפרדס אלא אחר שמילא את כרסו תורה, וכתב בספר ראשון לציון דאין מספיק לאדם לידע דיני התורה איסור והיתר וכו' מפסקי מר"ן השו"ע אלא צריך לידע עיקר הדין מהש"ס ומוצאו דבלי זה אינו יכול לעמוד על האמת ע"ש.

ח. ממשנה בב"מ צ"ג ע"א, ובדף צ"ד ע"ב בברייתא יליף לה מקראי. וכשחייבים הד' שומריהם הם חייבים לשלם מעידית כמזיקין, כ"כ הרי"ף והרא"ש והוא בסי' שפ"ה ושפ"ח סעיף ב'.

ט. ובחצי מלוה וחצי פקדון בעיסקא כשצריך לגבות ממנו גובה מחצית מעידית ומחצית מבינונית, כ"כ ברש"ל בפ"ק דב"ק, ש"ך ס"ק א'.

בפשיעה א.

הו"מ סימן רט פעיף ד

עין משפט ה.

ד. אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ב בין במכר בין במתנת בריא או שכיב מרע ג כגון מה שתוציא שדה זו מכור לך, או אילן זה או מה שתלד פרה זו או שפחה זו. ואפי' היתה הפרה או השפחה מעוברת ד לא קנה ויכול לחזור בו אפי' אחר שתלד ה הפרה או השפחה או גדלו

וכשמשלם אינו משלם אלא רק כפי ששוה בשעת פשיעה. ביאורים ס"ק א'.
א. ואם נגנב או אבד מחמת פשיעתו בשמירתו ג"כ חייב. סמ"ע ס"ק ב'. והש"ך בס"ק ג' הוסיף דאם פשע בשמירתו אפי' נאנס חייב כמו בסעיף ו'.
 ובפעמוני זהב הביא שבדין השומרים מצינו שאמר הפסוק "כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור" וממה שכתוב "רעהו" נתמעט עכו"ם וכמו שאמרו בפ' המקבל בדף ק"א. וכ"כ הט"ז בריש סי' ש"א, ואם שומר לעכו"ם פטור אלא א"כ קבל בקנין בסודרו של הגוי להתחייב בשמירה שחייב, ודוקא בקנין ולא בדברים כיון שאיתמעטו משמירה לגמרי אפי' משבועה הילכך בקיבל אחריות צריך דוקא בקנין ולא בסודר של העדים דאין שליחות לעכו"ם ע"ש.

ב. רמב"ם פכ"ב ממכירה הלכה א' ופלוגתא דתנאי היא, וביבמות צ"ג ע"א ובקידושין ס"ב ע"ב אמרו שהסוברים אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אינה הלכה. והטעם שאין גמירות דעת גמורה לקנות ולהקנות ועיין בסעיף ח' ברמ"א ובסמ"ע שם ס"ק ל'.
 והגם שאין אדם מקנה דבר שלכ"ע מ"מ אדם יכול לחייב עצמו בדבר שלא בא לעולם כמבואר בסימן ס' סעיף ו'. סמ"ע ס"ק ה'.
 ובפעמוני זהב הביא בשם המבי"ט דאדם מקנה לבנו או לבתו דבר שלבל"ע.
ג. ולא נאמר משום שלא תיטרף דעתו יקנה כמו שתקנו דבריו ככתובים וכמסורין דמי וכמ"ש בס' ר"נ סעיף א'. סמ"ע ס"ק ו'.

ד. והוא מתוס' בקידושין ס"ב ד"ה ואמר דאין הלכה כראב"י, וכן פסק הרא"ש שם בפ"ג סי' ז' דאפי' מעוברת אינה מקודשת ועיין באהע"ז סי' מ' סעיף ח'. ובמעוברת כיון שאינו בעין לא מהני משא"כ בפירות חנוטים שהן בעין וממילא גדלים חשיב באו לעולם. סמ"ע ס"ק ט'.
 ומה שלא מהני במעוברת היינו שמכר לו באופן שאמר לו כשיהיה הולד ותלד אני מוכר לך אבל אם מכר העובר תיכף, שאף אם תמות הפרה או תישחט יהיה הבשר של העובר שלו הוי דבר שבא לעולם דדמי למקנה לו אחד מאבריה. כ"כ בביאורים ס"ק ב'.
 ובפעמוני זהב הביא בשם ויאמר יצחק שהמוכר דבר שלבל"ע ונתן הלוקח המעות ואח"כ חזר בו המוכר אינו מקבל עליו מי שפרע, אבל אם הוא דבר שבא לעולם רק שאינו ברשותו מקבל עליו מי שפרע. ועיין סמ"ע ס"ק כ"ג. וש"ך ס"ק י"ג.

ה. מרב נחמן בב"מ ס"ו ע"ב, וכ"כ הרמב"ם שם הלכה ב'. דלמ"ד אדם מקנה דבר שלבל"ע היינו דוקא כשלא חזר בו לפני שבא לעולם, ומכך נלמד שלמ"ד לא קנה אפי' אחר שתלד יכול לחזור בו. סמ"ע ס"ק י'.

פירות האילן, ואם קדם הלוקח ותפס הפירות^ו אין מוציאין מידו.

הגה: כתב שטר ומסרו בידו^ז הוי כתפס.

הגה: אם חנטו הפירות מקרי באו לעולם.

ד. ה. מכר את האילן עצמו לפירותיו או הפרה והשפחה לעובריהם קנה מיד^ח, ואין אחד מהם יכול לחזור בו.

הגה: י"א דאם אומר שיקנה כשהדבר יהיה בעולם קנה אע"ג שעכשיו אינו בעולם, וי"ח ט.

הגה: אף שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם מ"מ יכול לשעבדו^י, וי"ח.

ו. כתב הרא"ש בפ' איזהו נשך שם דדוקא כשידע המוכר שתפס הלוקח ומטעם מחילה, וכך משמע מרש"י ונ"י ותוס' ב"ב דף מ"א בשם ר"ת. ש"ך ס"ק ה'. ומה שלא מוציאין ממנו לא מכח ספק אלא שכך הדין. סמ"ע ס"ק י"ב. ומטעם מחילה בטעות.

ועוד דוקא תפס קודם שחזר בו אבל אחר שחזר בו אין מועיל התפיסה. סמ"ע ס"ק י"א. והוסיף בביאורים ס"ק ג' דדוקא שהיה הקנין בכסף מהני תפיסה אבל אם היה בקנין סודר אפי' אם היה דבר שבא לעולם והקנה לו לאחר זמן לא קנה מטעם שחזר הסודר לבעליו ואפי' תפס לא מהני ורק אם היה קנין טוב ואין ריעותא רק מצד שלא בא לעולם בתפס מהני.

ז. היינו אחר שבא הדבר לעולם, אז הוי מסירת השטר כתפיסת החפץ. ומטעם זה מחשיבים השטר להילך בסי' פ"ז סעיף א' בהרמ"א. סמ"ע ס"ק י"ג. אבל הט"ז כתב דאפי' מסר לו השטר בשעת המכירה קודם שיבוא החפץ לעולם, והשטר עדיין בידו בעת שבא לעולם ג"כ מהני.

ועיין בביאורים ס"ק ד' מש"כ לחלק גם לדברי הט"ז.

ואם נתן לו המוכר משכון אחר שבא לעולם שיתן לו החפץ, הוי כמו תפס וחייב ליתן לו כ"כ הריב"ש סי' של"ה והרא"ש והביאם הסמ"ע בסי' ר"ז ס"ק ל"ב, אבל לדעת בעל התרומות בעינן שתפס דוקא החפץ עצמו ולא מסר משכון עליו.

ח. מב"ב קמ"ז ושם במתנה וה"ה למכר, כ"כ הרמב"ם שם בפכ"ג הלכה א'.

ואפי' שלא יצאו הפירות עדיין, מכיון שהקנין חל על האילן שהוא בעין, ממילא חל גם על הפירות שיצאו ממנו. סמ"ע י"ד.

ט. וכתב הט"ז דהעיקר כיש חולקים שלא קנה.

י. והיש חולקין ס"ל דיכול לחזור לפני שבא לעולם, אבל כשבא לעולם אינו יכול לחזור, והביא הנ"י ראיה מפ' מי שמת קנ"ז ע"ב בלוה ולוה ואח"כ קנה יחלוקו ע"ש.

ואף החולקים מודים שיכול לשעבד בלשון דאקני, ורק שחולקין אם חזר משעבדו קודם שקנה. ואם קנה ומכר אח"כ ס"ל ליש חולקין דמהני חזקה. והעיקר כדעה הראשונה דאינו יכול לחזור משעבדו דאקני אף קודם שקנה. סמ"ע ס"ק י"ז וש"ך ס"ק ח'.

הגה: אדם עצמו יכול להתחייב ^ב על דבר שלא בא לעולם.

הגה: המקנה לחבירו דבר שבא לעולם עם דבר שלא בא לעולם י"א דהוי כמו קנה את וחמור ^ל שיתבאר בסוף סי' ר"י.

הגה: נשבע לקיים המקח אף שלא בא לעולם, צריך לקיים שבועתו ^מ, מיהו אינו נקנה בקנין ולכן לא יכולים לכופו לקיים שבועתו ונפ"מ אם מת או נשאל על שבועתו.

הגה: כשם שאין אדם יכול להקנות דבר שלא בא לעולם כך אינו יכול למחול ^ב דבר שלא בא לעולם.

כ. כתב בפעמוני זהב שאין לטעות בלשון זה ולומר דהואיל ומצד החיוב נגעו בה ולא בקנין, א"כ נוכל לומר דדוקא המוכר שנתחייב הוא אינו יכול לחזור, אבל הלוקח יכול לחזור בו שהרי לא היה קנין בדבר, דזה אינו, שהרי כל הקנינים במוכר קרקע ומטלטלין כך הם כיון שקנו מיד המוכר ברצון הלוקח, נקנה הדבר ללוקח ואין אחד מהם יכול לחזור, ולשון חיוב אינו נופל משאר קנינים, ולא מצאנו בשום מקום שימכור המוכר ולא יקנה הלוקח או ההיפך, הרי שבחיוב שנתחייב המוכר גם הלוקח אינו יכול לחזור בו ע"ש.

ל. עיין בסי' ר"ג בנתיבות בחידושים ס"ק כ"ג.

מ. ואין יורדין לנכסיו רק שכופין אותו בשמתא לקיים שבועתו ט"ז, ואם מת המקבל, חייב ג"כ לקיים שבועתו, פ"ת סי' ר"ז ס"ק כ'.

ובפעמוני זהב הביא דאם חזר והקנה החפץ לאדם אחר לאחר שבועתו לראשון זכה השני, ואינו חייב להחזירו לראשון בשביל קיום שבועתו.

נ. כגון שמחל לו מה שיתחייב נגדו, ואח"כ חייב עצמו חבירו נגדו, לא מהני המחילה שקדמה להחיוב, ועיין בנתיבות בחידושים ס"ק כ"ח.